

Muzej Vrbovec, muzej gozdarstva in lesarstva

Za zgornjo savinjsko dolino, ki geografsko pokriva območje ob porečju Drete in zgornjem toku Savinje, je značilna gosta poraslost z gozdovi. Dolga prometna zaprtost, pomanjkanje velikih plodnih površin in odsotnost rudnih bogastev so narekovali svojevrsten gospodarski razvoj. Edino bogastvo doline je namreč bilo v njenih mogočnih gozdovih, najdonosnejše dejavnosti pa so predstavljali posek in spravilo lesa, žagarstvo, splavarstvo in trgovina z lesom. Gozdarstvo in lesarstvo sta bili torej panogi, ki sta pomenili glavni vir zaslužka in s tem preživetja večine ljudi tega območja.

Prav zaradi teh značilnosti je med lokalnim prebivalstvom in še posebej med predstavniki strokovnih institucij že dolgo časa živela želja po zaščiti premične kulturne dediščine obeh omenjenih panog. Želja je postala resničnost februarja 2000, ko je Občina Nazarje ustanovila javni zavod za opravljanje muzejske dejavnosti. Rodil se je Muzej Vrbovec, muzej gozdarstva in lesarstva. Njegova osnovna dejavnost je evidentirati, zbirati in dokumentirati premično kulturno dediščino s področij gozdarstva in lesarstva, zbrano gradivo predstaviti širokemu krogu obiskovalcev ter na ta način povečati zanimanje in razvijati pozitiven odnos do kulturne dediščine.

V letu 2000 sta bila tako imenovana projektna skupina, zadolžena za pripravo vsebinskih gradiv ter zbiranje predmetov na terenu, in strokovni svet, sestavljen iz strokovnjakov lokalnih gozdarskih in lesarskih institucij ter drugih strokovnih sodelavcev, ki so s svojimi idejami sodelovali pri realizaciji projekta. Obširnemu evidentiranju in zbiranju predmetov, fotografij in dokumentov na območju celotne zgornje savinjske doline je sledila priprava in izvedba projekta stalne muzejske postavitve.

Muzej Vrbovec, ki je dobil ime po graščini v Nazarjah, v kateri domuje, je s septembrom 2001 odprl vrata širokemu krogu obiskovalcev. Rdečo nit, ki nas vodi

skozi stalno muzejsko razstavo, predstavlja les. Sledimo mu na njegovi poti od drevesa v gozdu do predelave v končni izdelek, ob tem pa spremljamo življenje ljudi, katerih preživetje je bilo od lesa neizbežno odvisno. V ospredju razstave so torej ljudje, njihovo delo in življenje, njihova povezanost oziroma odvisnost od gozda in lesa. Razstava nas popelje v čas starih olcarjev, furmanov in splavarjev, v čas žagarjev, mizarjev in tesarjev. Vrnemo se v preteklost, ko je sečnja v mogočnih gozdovih potekala samo s pomočjo sekir in kasneje ročnih žag, ko so edino pot za spravilo lesa iz gorskega in težko dostopnega sveta predstavljale riže in ko se je transport do namembnih žag vršil s plavljenjem. To je bil čas, ko je bila sečnja omejena na poletje, spravilo v dolino na zimski čas in transport po vodi na spomladanske mesece, čas, ko je les potreboval leto dni, da je prišel v roke kupca. Razstava obuja že pozabljene dogodke, načine življenja in delovne običaje gozdnih delavcev, posveča se vlogi furmanov, ki so jo odigrali pri spravilu lesa, na drugi strani pa se dotakne sprememb, ki jih je v gozdarstvo prinesla gradnja žičnic in še posebej gozdnih cest ter s tem povezano uvajanje moderne mehanizacije. Razstava prikazuje razvoj žagarstva od ročnega razreza lesa, preko primitivnih vodnih žag venecijank do žag na električni pogon, raziskuje razvoj mizarstva in tesarstva v dolini, delo in življenje mizarov in tesarjev.

Poseben del razstave je posvečen razvoju lesne industrije v Nazarjah od njenih začetkov na prelomu stoletja do razvoja GLIN-a Nazarje in njegovega pomena za prebivalce doline danes. S tem želimo obeležiti visok jubilej industrijske predelave lesa, saj prav letos mineva sto let od postavitve prve industrijske žage ob zgornjem toku Savinje.

Razstava je namenjena širokemu krogu obiskovalcev: šolarjem, turistom, strokovni javnosti in seveda lokalnemu prebivalstvu, ki je bilo in ostaja glavni oblikovalec življenja in tako tudi razvoja obeh strok. Muzejska postavitve se bo v prihodnosti dopolnjevala z novimi predmeti in dokumenti, s pričevanji starih gozdnih in lesarskih delavcev ter v prvi vrsti z multimedijsko predstavitevijo zgornje savinjske doline in razvoja gozdarske in lesarske stroke. Ena glavnih nalog muzeja pa je seveda tudi, da skrbi za redno izdajanje strokovnih publikacij, da pripravlja tematske razstave, da spodbuja radovednost in zanimanje pri obiskovalcih in na ta način našo bogato preteklost posreduje bodočim rodovom.

Barbara Šoster